

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 516/2023-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/8/2023 z 30. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu v konaní o jeho návrhu na povolenie obnovy trestného konania. Uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) z 25. marca 2019 uznaný vinným z vraždy, na ktorej sa zúčastnil tak, že s obžalovaným [REDAKOVANÉ] obžalovanému [REDAKOVANÉ] zabezpečil strelné zbrane a bager, potom [REDAKOVANÉ] poškodeného zastrelil a s [REDAKOVANÉ] jeho telo vložil do hrobu vykopaného bagrom, sťažovateľ následne spolu s [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] telo vykopalí a preniesli ho na pozemok užívaný sťažovateľom a napokon sťažovateľ potom, ako sa dozvedel, že [REDAKOVANÉ] chce spolupracovať s políciou, telo premiestnil na neznáme miesto. Účasť sťažovateľa na vražde vyplynula z výpovedí [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]

3. Sťažovateľ podal v máji 2022 na ŠTS návrh na povolenie obnovy konania, čo odôvodnil zmenou výpovedí [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], keď [REDAKOVANÉ] v trestnej veci [REDAKOVANÉ] ako svedok na hlavnom pojednávaní 30. marca 2021 vypovedal, že poškodeného chcel zabiť sám, sťažovateľ nemal nič

spoločné s prípravou vraždy, nevie, akou zbraňou bol poškodený zastrelený, a hoci poškodeného poznal, nevie s určitosťou, že to bol poškodený. Okrem toho [REDAKOVANÉ] na hlavnom pojednávaní 23. novembra 2021 v jeho trestnej veci vypovedal, že poškodený žije.

4. ŠTS návrh sťažovateľa uznesením z 15. februára 2023 zamietol. Uviedol, že sťažovateľ už v odvolacom konaní namietal, že poškodený žije. Stále prebieha trestné konanie už len proti [REDAKOVANÉ] keďže [REDAKOVANÉ] bol už odsúdený. Podľa ŠTS [REDAKOVANÉ] nezačal po skončení konania vypovedať zásadne inak. V podstate naďalej usvedčuje sťažovateľa z účasti na vražde. Jeho výpoveď nie je spôsobilá privodiť priaznivejšie vyhodnotenie dôkazov v prospech sťažovateľa. Zároveň nespĺňa požiadavku novosti. Podľa ŠTS v konaní nevyšli najavo také nové skutočnosti a dôkazy, ktoré by mohli viesť k zmene pôvodného rozsudku.

5. Sťažovateľ podal proti uzneseniu ŠTS sťažnosť, keďže bez opory v dokazovaní bolo prijaté záver, že bol prítomný pri vražde. Zdôraznil, že nebolo zistené a vôbec preukázané, či a akú zbraň použil [REDAKOVANÉ] ŠTS nevenoval pozornosť zmene výpovede [REDAKOVANÉ], keď uviedol, že sťažovateľ nemal nič s prípravou a realizáciou vraždy. Išlo preto o nové, dovtedy neznáme skutočnosti, z ktorých vyplýva, že poškodeného chcel odstrániť sám. Tiež poukázal na to, že ŠTS pri vyhlasovaní uznesenia uviedol, že označené dôkazy síce majú charakter novosti, no nie sú spôsobilé privodiť mu priaznivejšie rozhodnutie. V písomnom vyhotovení uznesenia už ŠTS uviedol, že označené skutočnosti nemajú charakter novosti. V doplnení k podanej sťažnosti z 29. mája 2023 uviedol ďalšie skutočnosti, ktoré neboli skôr známe, konkrétne výpoveď obžalovaného [REDAKOVANÉ] v jeho trestnej veci na hlavnom pojednávaní 18. apríla 2023, z ktorej vyplýva, že k vražde nedošlo tak, ako sa to uvádza v odsudzujúcom rozsudku.

6. Najvyšší súd namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol, pretože tvrdenia sťažovateľa o tom, že poškodený žije a neboli špecifikované zbrane, s ktorými sa vražda mala uskutočniť, nemožno považovať za nové. Tieto už boli predmetom dokazovania v pôvodnom konaní, keď účasť sťažovateľa bola preukázaná výpoveďami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré boli podporené aj inými dôkazmi. Zmena výpovede [REDAKOVANÉ] vôbec nezapadá do kontextu s inými dôkazmi, ktoré preukazujú skutok. Pritom ide o skutočnosti, ktoré už boli predmetom dokazovania, teda nejde o nové dôkazy. Sťažovateľom predstreté dôkazy a skutočnosti sú odlišné od tých, ktoré uviedol v pôvodnom trestnom konaní. Nenarúšajú však okruh dôkazov vedúcich k jeho odsúdeniu a neodôvodňujú možnosť zvrátenia pôvodného stavu dokazovania. ŠTS sa preto vyjadril správne, keď sťažovateľom namietané dôkazy z hľadiska splnenia zákonných podmienok na povolenie obnovy nevyhodnotil ako nové. Nie každé nové tvrdenie je takej povahy, aby naň bolo možné prihliadať ako na nové v zmysle splnenia podmienok vedúcich k povoleniu obnovy konania. Nie je porušením práva na súdnu ochranu, ak súd v konaní o povolenie obnovy konania nebude považovať za skutočnosti skôr neznáme dôkazy hypotetické či zjavne pochybné, neposkytujúce dôvodný predpoklad, že na ich základe by mohlo dôjsť k zmene právoplatného rozhodnutia.

III.

7. Sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie uznesenia, ktoré nedáva presvedčivú odpoveď na jeho sťažnostné námietky. Sťažovateľ zdôrazňuje, že bol odsúdený najmä na základe výpovede [REDAKOVANÉ] – vykonávateľa vraždy, a preto mal najvyšší súd presvedčivo reagovať na jeho argumenty proti uzneseniu ŠTS. Sťažovateľ konkrétne namieta, že najvyšší súd sa nezaoberal rozdielnym

právnym posúdením dôvodov na povolenie obnovy konania v odôvodnení uznesenia ŠTS a tiež vôbec nezohľadnil obsah jeho podania z 29. mája 2023, ktorým doplnil odôvodnenie sťažnosti. Podľa sťažovateľa najvyšší súd prekročil svoju právomoc, pretože uplatnené nové skutočnosti a dôkazy označil vopred za nespôsobilé odôvodniť iné rozhodnutie o jeho vine. Najvyšší súd mu neposkytol súdnu ochranu v kvalite predpokladanej Trestným poriadkom, čím došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu. Sťažovateľ tiež namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu, keďže členkou senátu najvyššieho súdu bola sudkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá bola tiež v senáte najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o jeho odvolaní proti odsudzujúcemu rozsudku. Tá istá sudkyňa sa tak zúčastňovala rozhodovania v jeho trestnej veci v odvolacom a aj sťažnostnom senáte, čo je v rozpore s § 397 ods. 2 Trestného poriadku, a tak nezlučiteľné s čl. 48 ods. 1 ústavy.

8. Najvyšší súd poukázal na časti odôvodnenia, na základe ktorých dospel k záveru, že sťažovateľom označené nové dôkazy nezapadajú do kontextu už vykonaného dokazovania v jeho trestnej veci. K námietke nedostatočného odôvodnenia zvýraznil, že rozhodnutia o návrhu na obnovu konania nemožno hodnotiť izolovane. K námietke, že sa súd nezaoberal jeho doplnením sťažnosti z 29. mája 2023, uviedol, že toto podanie bolo senátu podateľňou predložené až po skončení neverejného zasadnutia, hoci spis bol najvyššiemu súdu predložený už 6. apríla 2023. Najvyšší súd poprel, že rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu ŠTS sa zúčastnila sudkyňa [REDAKOVANÉ]. Vysvetlil, že ako členka senátu bola v písomnom vyhotovení uznesenia uvedená chybné, čo bolo opravené uznesením z 23. októbra 2023.

9. K tomu treba uviesť, že zo spisu predloženého najvyšším súdom vyplýva, že o sťažnosti proti uzneseniu ŠTS rozhodol najvyšší súd v senáte predsedu [REDAKOVANÉ] a sudcov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Keďže sťažnosť sťažovateľa bola najvyššiemu súdu predložená 6. apríla 2023 a predseda senátu 25. apríla 2023 rozhodol, že podľa analogicky použitého § 397 ods. 2 Trestného poriadku je sudkyňa [REDAKOVANÉ] vylúčená a podľa rozvrhu práce najvyššieho súdu ju v senáte nahradí sudca [REDAKOVANÉ].

10. Sťažovateľ k tomu uviedol, že naďalej trvá na ústavnej sťažnosti. Zdôraznil, že bol odsúdený len na základe nepriamych dôkazov bez toho, aby bolo nájdené telo poškodeného a určená príčina jeho smrti. Vzhľadom na zmenu výpovede vykonávateľa vraždy mal dostať šancu na nový proces. K námietke zákonného sudcu uviedol, že na jeho žiadosť mu najvyšší súd 16. mája 2023 oznámil zloženie senátu so sudkyňou [REDAKOVANÉ] a o tom, že nerozhodovala, sa dozvedel až z opravného uznesenia. Vyjadril pochybnosť, či zastupujúci sudca mal čas sa oboznámiť so spisom. K doplneniu sťažnosti proti uzneseniu ŠTS uviedol, že k nej došlo v nadväznosti na výpoveď obžalovaného [REDAKOVANÉ] z 18. apríla 2023, pričom najvyššiemu súdu bolo doplnenie doručené 29. mája 2023 o 23.31 h. Preto senátu nič nebránilo v tom, aby sa s ním 30. mája 2023 oboznámil, keďže jeho prvé neverejné zasadnutie začalo o 10.00 h.

IV.

11. Účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí všeobecných súdov, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli súdu skôr známe a nemohli sa ani brať do úvahy. Ani všeobecné súdy, o to menej ústavný súd, však nemôžu v rámci konania o návrhu na povolenie

obnovy preskúmať napadnuté rozhodnutie a znova posudzovať otázku viny či trestu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje len na kontrolu, či všeobecné súdy postupovali ústavne konformným spôsobom, keď rozhodli o návrhu na povolenie obnovy konania a následne zamietli sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na obnovu konania. Teda, či sa návrhom na povolenie obnovy riadne zaoberali, či prijaté rozhodnutie adekvátne odôvodnili a či ich právne závery nie sú excesom alebo svojvoľné. Pri zamietnutí návrhu je rozhodujúce, či súdy dostatočne odôvodnili, prečo predostreté nové skutočnosti nepovažovali za také, ktoré by opodstatňovali povolenie obnovy konania.

12. Pri posúdení v ústavnej sťažnosti namietaného uznesenia najvyššieho súdu nie je úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré konajúci súd oprel svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzuje na posúdenie otázky, či sa všeobecný súd s argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či výklad aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ústavnoprávne akceptovateľné.

13. Najvyšší súd postupoval ústavne konformne, keď hodnotil vplyv sťažovateľom označených dôkazov a skutočností na komplexne posúdený a už ustálený skutkový stav. Nešlo o prekročenie právomoci najvyššieho súdu, ak tieto vyhodnotil ako nespôsobilé spochybníť dôkazy, na základe ktorých bol sťažovateľ uznaný vinným. Sťažovateľovi bolo jasne vysvetlené, prečo ŠTS uplatnené dôkazy a skutočnosti pomenoval pojmom novosti, avšak neboli nimi naplnené podmienky obnovy konania. Dôkazy síce boli iné svojím obsahom (zmena výpovede ■■■■■ oproti pôvodne vykonaným dôkazom, avšak z hľadiska splnenia podmienok povolenia obnovy nespĺňali kritérium novosti, pretože boli nedostatočné. Nie každá nová skutočnosť či dôkaz sú spôsobilé vyvolať následky predpokladané v § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Preto nemožno akceptovať sťažnostnú námietku, že najvyšší súd neprípustne vyhodnocoval uplatnené dôkazy. Len konštatoval, že skutočnosti z nich vyplývajúce nie je možné s prihliadnutím na ďalšie zistené skutkové okolnosti podradiť pod zákonné podmienky povolenia obnovy konania.

14. Najvyšší súd konštatoval, že zmeny vo výpovediach ■■■■■ a ■■■■■ sa týkali skutočností, ktoré už boli predmetom dokazovania a boli podporené aj inými dôkazmi. Nemali preto takú relevanciu, ktorá by odôvodňovala rozhodnutie o povolení obnovy. Zmenená výpoveď ■■■■■ nezapadá do rámca skutkového stavu podporeného inými dôkazmi. Uvedenú skutočnosť logicky doplnil o všeobecný záver, že dôkazy hypotetické či zjavne pochybné nemožno vyhodnotiť ako také, ktoré by mohli viesť k zmene právoplatného rozhodnutia. Nemožno hodnotiť ako nedostatok odôvodnenia, ak sa najvyšší súd osobitne nevyporiadal s doplnením odôvodnenia sťažnosti z 29. mája 2023. Ako uvádza sťažovateľ, jej základom boli vyjadrenia ■■■■■ prednesené na hlavnom pojednávaní 18. apríla 2023 o tom, že poškodený žije. Táto skutočnosť však už bola predmetom dokazovania. Navyše, doplnenie sťažnosti bolo podané až po vyše mesiaci po výpovedi ■■■■■ a sám sťažovateľ sa tým sám vystavil riziku, že sa s ním najvyšší súd neoboznami. Napadnuté uznesenie preto nie je v rozpore so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu.

15. Zo spisu najvyššieho súdu je zrejmé, že sudkyňa ■■■■■ nebola členkou senátu, ktorý rozhodol napadnutým uznesením, keďže ako členka senátu bola táto sudkyňa vo vyhotovení uznesenia uvedená omylom. Už skôr bolo predsedom senátu rozhodnuté, že ju zastúpi iný sudca.

Okrem toho ak sťažovateľovi bolo 16. mája 2023 najvyšším súdom oznámené, že členkou senátu rozhodujúceho o jeho sťažnosti je aj táto sudkyňa, sťažovateľovi nič nebránilo v tom, aby zloženie senátu namietal ešte pred jeho rozhodnutím. Je však zrejmé, že o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu ŠTS nerozhodoval na najvyššom súde sudca, ktorý by skôr v jeho trestnej veci rozhodoval v konaní o obžalobe, čo celkom vylučuje možnosť analogicky na rozhodovanie sťažnostného senátu vzťahnutého § 397 ods. 2 Trestného poriadku. To celkom vylučuje možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2024

Robert Šorl
predseda senátu